

İSTİKLAL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır parlayacak!
O benimdir, o benim milletimindir ancak!

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül... ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım;
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbin âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar.
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar,
'Medeniyet!' dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın,
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri 'toprak' diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı.
Verme, dünyâları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şühedâ fişkırarak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Rûhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma' bedimin göğsüne nâ-mahrem eli!
Bu ezanlar-ki şehâdetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım.
Her cerâhamdan, İlahî, boşanıp kanlı yaşım;
Fişkırır ruh-ı mücerred gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım!

Dalgaları sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet,
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: İLETİŞİM VE İNSAN İLİŞKİLERİ

İletişime Başlıyorum:

İletişim Nedir?.....	9
İletişim Çeşitleri	10

Çevremle İletişim Kurabiliyorum:

Olumlu ve Olumsuz İletişim	11
Çevremle İletişim Kurabiliyorum - Etkin Dinleme	12

Hızlı İletişim Güçlü Toplum:

Medya, Kitle İletişim Araçları.....	14
Genel Ağ (İnternet)	15

İletişim Özgürlüğü	17
--------------------------	----

1. Ünite Sözlüğü	20
------------------------	----

1. Ünite Etkinlikleri	23
-----------------------------	----

1. Ünite Değerlendirme Testi	25
------------------------------------	----

1. Ünite Yazılı Sınava Hazırlık Soruları	27
--	----

2. ÜNİTE: TÜRK TARİHİNDE YOLCULUK

Bir Devlet Doğuyor:

Kösedağ Savaşı.....	33
---------------------	----

Beylikten Devlete Geçiş	34
-------------------------------	----

Kuruluş Dönemi Padişahları	35
----------------------------------	----

Osmanlı Devleti'nde Toplumsal Yapı	40
--	----

Osmanlı Devleti'nde Ekonomik Yapı	41
---	----

Osmanlı Devleti'nde Askerî Yapı	42
---------------------------------------	----

Osmanlı Devleti'nin Yönetim Yapısı	44
--	----

Osmanlı Fetih Siyaseti:

Gaza ve Cihat Anlayışı, İstimâlet Politikası, Millet Sistemi	47
--	----

İstanbul'un Fethi	48
-------------------------	----

Osmanlı Devleti'nin Yükselme Dönemi	51
---	----

I. Selim (Yavuz Sultan Selim)	52
-------------------------------------	----

I. Süleyman (Kanuni Sultan Süleyman)	53
--	----

Osmanlı'nın Denizlerdeki Bazı Önemli Başarıları	54
---	----

Avrupa'daki Gelişmeler ve Osmanlı'ya Etkileri:

Coğrafi Keşifler	56
------------------------	----

Rönesans	57
----------------	----

Reform Hareketleri	58
--------------------------	----

Aydınlanma Çağı	59
-----------------------	----

Sanayi İnkılabı	60
-----------------------	----

Fransız İhtilali	61
------------------------	----

İÇİNDEKİLER

İslahatlarla Değişen Osmanlı Kurumları:

Lale Devri.....	63
Osmanlı Devleti'nde Yenilikler.....	65
Osmanlı'dan Kalan Mirasımız.....	69
2. Ünite Sözlüğü.....	72
2. Ünite Etkinlikleri.....	75
2. Ünite Değerlendirme Testi.....	77
2. Ünite Yazılı Sınava Hazırlık Soruları.....	79

3. ÜNİTE: NÜFUS VE YERLEŞME

Geçmişten Günümüze İnsan Yerleşimi, Yerleşmeyi Etkileyen Faktörler.....	85
--	----

Tablo ve Grafiklerle Ülkemizin Nüfusu:

Türkiye'de Nüfusun Dağılımını Etkileyen Faktörler.....	87
Ülkemizin Nüfus Haritası.....	88
Ülkemizin Nüfus Yoğunluğu Haritası.....	89
Ülkemizde Nüfus Yoğunluğu Fazla Olan Bazı İller.....	90
Ülkemizde Nüfus Yoğunluğu Az Olan Bazı İller.....	91
Bölgelerimize Göre Nüfusun Dağılışı.....	92
Nüfus Sayımlarının Neden ve Sonuçları.....	94
Yıllara Göre Türkiye Nüfus Grafiği.....	95
Yıllara Göre Türkiye Nüfus Artış Hızı Grafiği.....	95
Nüfusun Yaş ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	96
Ülkelerin Gelişmişliğini Gösteren Nüfus Piramitleri.....	97
Çalışan Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Dağılımı.....	97
Nüfusun Eğitim Durumu.....	98
Kır ve Kent Nüfusunun Dağılımı.....	99

Neden Göç Ediyoruz?

Göç ve Göçün Nedenleri.....	102
Göç Çeşitleri.....	103
Beyin Göçü.....	104
Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğüm Var.....	106

3. Ünite Sözlüğü.....	108
3. Ünite Etkinlikleri.....	111
3. Ünite Değerlendirme Testi.....	113
3. Ünite Yazılı Sınava Hazırlık Soruları.....	115

4. ÜNİTE: ZAMAN İÇİNDE BİLİM

Kil Tabletlerden Akıllı Tabletlere.....	121
Türk-İslam Bilginleri.....	124

Avrupa'da Bilimsel Gelişmeler:

Modern Matbaanın İcat Edilmesi.....	128
Dünya'nın Yuvarlak Olduğunun Bilimsel Olarak İspat Edilmesi.....	129
Kütle Çekim Kanununun Keşfedilmesi.....	129
Buhar Makinesinin İcadı.....	130

Özgür Düşünce ve Bilim.....	132
-----------------------------	-----

4. Ünite Sözlüğü.....	134
-----------------------	-----

4. Ünite Etkinlikleri.....	137
----------------------------	-----

4. Ünite Değerlendirme Testi.....	139
--	------------

4. Ünite Yazılı Sınava Hazırlık Soruları.....	141
--	------------

5. ÜNİTE: ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

Topraktan Üretir, Toprağı Yönetiriz:

Topraktan Üretir, Toprağı Yönetiriz.....	147
İlk ve Orta Çağlarda Toprak Yönetimine Örnekler.....	148
Türk Tarihindeki Bazı Toprak Sistemleri.....	149
Cumhuriyet Döneminde Tarım Alanında Yapılan Çalışmalar.....	149
Türkiye'de Tarımı Destekleyen Bazı Kurum ve Kuruluşlar.....	150

Üretim Teknolojisi Hayatımızı Etkiliyor.....	152
--	-----

Vakıf Demek, Medeniyet Demek.....	155
-----------------------------------	-----

İşin Ehli İnsan Yetiştirmek:

Türk-İslam Devletlerinde Meslek Edindirme Kurumları.....	158
Günümüzdeki Mesleki Eğitim.....	159

İÇİNDEKİLER

Geleceğin Senin Ellerinde:

Meslek Seçiminde Nelere Dikkat Etmeliyiz	161
Geleceğin Meslekleri	162

Dijital Teknoloji Çağındayız:

Teknolojinin Gelişimi	164
Dijital Teknolojilerin Ortaya Çıkardığı Ürünlerden Bazıları	165
E-ticaret ve E-ticaretin Faydaları	166

5. Ünite Sözlüğü	168
5. Ünite Etkinlikleri	171
5. Ünite Değerlendirme Testi	173
5. Ünite Yazılı Sınava Hazırlık Soruları	175

6. ÜNİTE: ETKİN VATANDAŞLIK

Demokrasinin Serüveni:

Demokrasinin Tarihsel Gelişimi	179
Demokrasinin Temel İlkeleri	180
Tarihimizde Demokrasinin Gelişimi	181

Atatürk'ten Milletimize Armağan	183
Cumhuriyetimi Seviyorum	186
Hâkimiyet Milletindir	189

6. Ünite Sözlüğü	192
6. Ünite Etkinlikleri	195
6. Ünite Değerlendirme Testi	197
6. Ünite Yazılı Sınava Hazırlık Soruları	199

7. ÜNİTE: KÜRESEL BAĞLANTILAR

Türkiye ve Dünyada Barış	203
Ekonomiye Yön Veren Kuruluşlar	207
İnsanları Nasıl Tanıyoruz?	210
Küresel Sorunlara Çözüm Üretiyorum	211

7. Ünite Sözlüğü	214
7. Ünite Etkinlikleri	217
7. Ünite Değerlendirme Testi	219
7. Ünite Yazılı Sınava Hazırlık Soruları	221

Cevap Anahtarı	223
-----------------------------	-----

KİTABIMIZDA NELER VAR?

İletişime Başlıyorum

Ünite 1

İletişim sözü olabileceği gibi yazılı ve sözlü de olabilmektedir. İletişim, insan ilişkilerinde önemli bir yer tutar. Bundan dolayı insanlar ilişkilerimizin olumlu olması, etkili bir iletişime bağlıdır.

Jest Nedir?
Herhangi bir şeyi açıklamak için genellikle el, kol ve baş ile yapılan iğdülse veya iradeli hareketlere denir.

Mimik Nedir?
Bir duygu veya düşüncenin kaş, göz, ağız ve yüz hareketleriyle anlaşılmasına denir.

İletişim kişinin gelişimine katkı sağladığı gibi topluma uyumunu da etkiler. Bu yüzden konuşmacı veya dinleyici olduğumuz durumlarda, etkili iletişime engel olacak tutum ve davranışlardan kaçınılmalıdır.

- Etkili Bir İletişim İçin**
- Aktarılan mesaj kısa, net ve anlaşılır olmalıdır.
 - İyi bir dinleyici olmak gerekir.
 - İletişim esnasında karşı tarafla göz teması kurulmalıdır.
 - Gülmeyen bir yüz ile mesaj verilmelidir.
 - Beden dili, etkili bir şekilde kullanılmalıdır.
 - İletişim hatalarından (olumsuz iletişim) kaçınılmalıdır.
 - İletişimi engelleyecek uyarılar ve davranışlar ortadan kaldırılmalıdır.

Notlar ve Düşünceler

- Konudaki kazanıma ait konu özetinin olduğu "Konu Anlatımı" bölümü.
- Konudaki püf noktaların vurgulandığı "Aklınızda Bulunsun" bölümü.
- Konuya ait öğrencinin kendi notlarını yazabileceği "Notlar ve Düşünceler" bölümü.

1. ÜNİTE Kavramlar Sözlüğü

- Ajans:** Haber toplama, yayma ve üyelerine dağıtma işiyle uğraşan kuruluş.
- Akallı İşaretler:** İzleyicileri televizyon yayınlarının olumsuz etkilerinden korumak amacıyla Radyo Televizyon Üst Kurulu tarafından geliştirilen semboller.
- Anayasa:** Bir devletin yönetim biçimini belirten, yasa, yürütme, yargılama güçlerinin nasıl kullanılacağına belirten, yurttaşların kamu haklarını bildiren temel yasa.
- Asparagas:** Yalan veya gerçek dışı yapılan haber.
- Basın:** Gazete, dergi gibi belirli zamanlarda çıkan yazılı yayınların bütünü.
- Beden dili:** Duygu ve düşüncelerin yüz ifadesi, beden duruşu vb. yollarla anlatıldığı iletişim biçimi, vücut dili.
- Ben dili:** Bireyin karşılaştığı davranış ve durum karşısında kendi tepkisini, duygu ve düşüncelerini açıklayan ifade şekli.
- Çatışma:** Bir ya da birden çok kişinin herhangi bir konu üzerinde anlaşamadığı durum.
- Diyalog:** Karşılıklı konuşma.
- Empati:** Kendini duygu ve düşünce olarak başka bir insanın yerine koyma.
- Empati kurma:** Dış dünyaya karıştırdığı insanın penceresinden, yani onun duygu ve düşünceleriyle görmeye çalışma.
- Etkileşim:** Birbirini karşılıklı olarak etkileme işi.
- Etkili dinleme:** İletişimde bulunduğumuz kişiden mesajı tam ve doğru alma.
- Etkili iletişim:** Vermek istenilen mesaj en kısa sürede ve en net şekilde karşı tarafa iletilme.
- Höşgörü:** Her şeyi anlayışla karşılayarak olabildiği kadar hoş görme durumu, mısamaha, tolerans.
- İletişim:** Kişilerin duygu, düşünce ya da fikirlerini çeşitli yollarla başkasına aktarması.
- Jest:** Herhangi bir şeyi açıklamak için genellikle el, kol ve baş ile yapılan iğdülse veya iradeli hareket.
- Kitle iletişim aracı:** Bir toplumda, kişilerin haber almasını sağlayan televizyon, radyo, gazete, dergi, genel ağ gibi araçlar bütünü.
- Medya:** Yazılı ve görsel basın ve yayın organlarının genel adı.
- Medya okuryazarlığı:** Çeşitli türden (görsel, işitsel, basılı, vb.) medya mesajına erişebilme, erişilen medyaları eleştirel bakış açısıyla çözümlenip değerlendirilebilir ve kendi medya iletilerini üretebilir becerisi.
- Mimik:** Duyularla, düşünceleri belirtecek biçimde yüzü belirten kıldamışlar, hareketler.
- Muhabir:** Basın ve yayın organlarına haber toplayan, bildiren veya yazar kimse.
- Olaganüstü hal:** Şikâyetimden önce, sonra veya bundan tamamen bağımsız olarak kanunla belirtilen olağanüstü yetkilerin sivil yönetime verilmesi ve kullanılması durumu.
- Olumlu iletişim:** İnsanların iletişimde saygı, sevgi, hoşgörü içerisinde, kibar bir şekilde konuşup duygu ve düşüncelerini tam bir şekilde anlatması durumu.
- Olumsuz iletişim:** Bir kişi ile konuşurken iletişimde zorluk olması kişilerin birbirini anlayamaması.

Her ünitenin sonunda üniteye ait konularla ilgili kavramları belirten "Ünite Kavramlar Sözlüğü" bölümü.

İletişim Özgürlüğü

Ünite 1

ŞİMDİ SIRA SENDE

Öğrencilerin bilgi verdikleri hak ve özgürlüklerimiz ile ihlal edildikleri durumları eşleştirip öğrencilerin isimlerini ihlal edilen duruma karşısına yazınız.

İletişim araçlarıyla düşüncelerimizi özgürce açıklarken başkalarının özel hayatına müdahale etmemeliyiz.

Doğru Yanlış 1

Düşüncemizi açıklamaya özgürlüğümüzü yalnızca sosyal medya araçlarıyla elde ederiz.

Doğru Yanlış 2

- Günlük olayları yakından takip eden Murat Çokuk'un mahalle bakkalından gazete almak istemesi üzerine bakkalın Murat Bey'e gazete satmaması.
- Tek Gerekç TV'de dün gece yayınlanan haberlerde ve olayların yorumunda gerçekleri saptırarak veya kasıtlı yoluyla kasıtlı olarak yalan haber yapılması.
- Bir gazetecinin, futbolcu Can Şabanović ile ailesinin Bodrum'da tatil yaparken gülmeye fotoğrafları çekilmesi ve çektiği fotoğrafları gazetesinde yayınlaması.
- Eleştirmen Ali Filmizler'in seyrettiği filmler hakkında kaleme aldığı yorumlarını Sinemamız Sesi gazetesindeki köşesinde yayınlamasına izin verilmesi.

Herkes özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.

Doğru Yanlış 3

Suç işlenmesini önlemek amacıyla mahkeme kararı olmadan bir kişinin evi aranabilir.

Doğru Yanlış 4

Notlar ve Düşünceler

Konuyu pekiştirip değerlendirme sağlayan "Şimdi Sıra Sende" bölümü.

Etkinlikler

Eşleştirme

Aşağıda iletişim konusu ile ilgili bazı kavramlar ve kavramların açıklamaları verilmiştir. Kavram ve tanımları doğru bir şekilde eşleştiriniz.

Sansür	1	Bir insanın kendisini karşı taraftaki kişiyi yerine koyarak onun duygu ve düşüncelerini onun gözüyle anlayabilmesi veya hissedebilmesidir.
Empati	2	Gazete, televizyon, genel ağ gibi kitle iletişim araçlarının tümünü kapsayan terimdir.
İletişim	3	Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkasına aktarılmasıdır.
Medya	4	Toplum menfaati ya da basın ahlak ilkeleri gereği devlet tarafından yayınların kaldırılması, kısıtlanması ya da kontrol altına alınması işidir.
Ben dili	5	Bireyin karşılaştığı davranış ve durum karşısında kendi tepkisini, duygu ve düşüncelerini açıklayan ifade şeklidir.

Ben Kimim? Ben Nimgim?

- Konuşarak gerçekleştirilen iletişime verilen adımdır.
- Basın kuruluşlarınınca hata yapıldığında yayınlanan düzeltme yazısıdır.
- Basın ve yayın kuruluşlarını denetleyen kuruluşun adıdır.
- Bir düşüncemizi anlatırken el, kol veya baş ile yapılan hareketlerin adıdır.
- Kişinin başkasına zarar vermedik istediklerini yapabilmemesine verilen adıdır.

Doğru-Yanlış

- Yüz ifadesi ve mimikler iletişimde okunmuş ya da olumsuz rol oynar.
- Radyo ve gazete günümüzde en çok kullanılan kitle iletişim araçlarıdır.
- İyi bir dinleyici, karşıdaki kişi ile göz teması kurar.
- Emir vermek ve sünlük nasihat etmek olumlu iletişim örnekleridir.
- Basın kuruluşları şiddet ve zorbalığı özendirici yayın yapmamalıdır.

Her ünitenin sonunda üniteye ait konuları pekiştirmek için "Etkinlikler", "Ünite Değerlendirme Testi", "Yazılı Sınava Hazırlık Soruları" bölümü.

KAZANIM KONTROL LİSTEM

	KAZANIM KODU	KAZANIM	SAYFA			
1. ÜNİTE	İLETİŞİM VE İNSAN İLİŞKİLERİ	SB.7.1.1.	İletişimi etkileyen tutum ve davranışları analiz ederek kendi tutum ve davranışlarını sorgular.	9-10 Arası		
		SB.7.1.2.	Bireysel ve toplumsal ilişkilerde olumlu iletişim yollarını kullanır.	11-13 Arası		
		SB.7.1.3.	Medyanın sosyal değişim ve etkileşimdeki rolünü tartışır.	14-16 Arası		
		SB.7.1.4.	İletişim araçlarından yararlanırken haklarını kullanır ve sorumluluklarını yerine getirir.	17-19 Arası		
2. ÜNİTE	TÜRK TARİHİNDE YOLCULUK	SB.7.2.1.	Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıklar.	33-46 Arası		
		SB.7.2.2.	Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetini örnekler üzerinden analiz eder.	47-55 Arası		
		SB.7.2.3.	Avrupa'daki gelişmelerle bağlantılı olarak Osmanlı Devleti'ni değişime zorlayan süreçleri kavrar.	56-62 Arası		
		SB.7.2.4.	Osmanlı Devleti'nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunur.	63-68 Arası		
		SB.7.2.5.	Osmanlı kültür, sanat ve estetik anlayışına örnekler verir.	69-71 Arası		
3. ÜNİTE	NÜFUS VE YERLEŞME	SB.7.3.1.	Örnek incelemeler yoluyla geçmişten günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur.	85-86 Arası		
		SB.7.3.2.	Türkiye'de nüfusun dağılımını etkileyen faktörlerden hareketle Türkiye'nin demografik özelliklerini yorumlar.	87-101 Arası		
		SB.7.3.3.	Örnek incelemeler yoluyla göçün neden ve sonuçlarını tartışır.	102-105 Arası		
		SB.7.3.4.	Temel haklardan yerleşme ve seyahat özgürlüğünün kısıtlanması halinde ortaya çıkacak olumsuz durumlara örnekler gösterir.	106-107 Arası		
4. ÜNİTE	ZAMAN İÇİNDE BİLİM	SB.7.4.1.	Bilginin korunması, yaygınlaştırılması ve aktarılmasında değişim ve sürekliliği inceler.	121-123 Arası		
		SB.7.4.2.	Türk-İslam medeniyetinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını tartışır.	124-127 Arası		
		SB.7.4.3.	XV-XX. yüzyıllar arasında Avrupa'da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkisini analiz eder.	128-131 Arası		
		SB.7.4.4.	Özgür düşüncenin bilimsel gelişmelere katkısını değerlendirir.	132-133 Arası		
5. ÜNİTE	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	SB.7.5.1.	Üretimde ve yönetimde toprağın önemini geçmişten ve günümüzden örneklerle açıklar.	147-151 Arası		
		SB.7.5.2.	Üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir.	152-154 Arası		
		SB.7.5.3.	Kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına ve sosyal yaşamdaki rollerine örnekler verir.	155-157 Arası		
		SB.7.5.4.	Tarih boyunca Türklere meslek edindirme ve meslek etiği kazandırmada rol oynayan kurumları tanır.	158-160 Arası		
		SB.7.5.5.	Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni meslekleri dikkate alarak mesleki tercihlerine yönelik planlama yapar.	161-163 Arası		
		SB.7.5.6.	Dijital teknolojilerin üretim, dağıtım ve tüketim alanında meydana getirdiği değişimleri analiz eder.	164-167 Arası		
6. ÜNİTE	ETKİN VATANDAŞLIK	SB.7.6.1.	Demokrasinin ortaya çıkışını, gelişim evrelerini ve günümüzde ifade ettiği anlamları açıklar.	179-182 Arası		
		SB.7.6.2.	Atatürk'ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.	183-185 Arası		
		SB.7.6.3.	Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir.	186-188 Arası		
		SB.7.6.4.	Demokrasinin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan sorunları analiz eder.	189-191 Arası		
7. ÜNİTE	KÜRESEL BAĞLANTILAR	SB.7.7.1.	Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlara örnekler verir.	203-206 Arası		
		SB.7.7.2.	Türkiye'nin ilişkide olduğu ekonomik bölge ve kuruluşları tanır.	207-209 Arası		
		SB.7.7.3.	Çeşitli kültürlere yönelik kalıp yargıları sorgular.	210		
		SB.7.7.4.	Arkadaşlarıyla birlikte küresel sorunların çözümüne yönelik fikir önerileri geliştirir.	211-213 Arası		

İLETİŞİM VE İNSAN İLİŞKİLERİ

1. ÜNİTE KAZANIMLARI

- İletişimi etkileyen tutum ve davranışları analiz ederek kendi tutum ve davranışlarını sorgular.
- Bireysel ve toplumsal ilişkilerde olumlu iletişim yollarını kullanır.
- Medyanın sosyal değişim ve etkileşimdeki rolünü tartışır.
- İletişim araçlarından yararlanırken haklarını kullanır ve sorumluluklarını yerine getirir.

Notlarım...

İletişime Başlıyorum

■ İletişim Nedir?

İnsanlar günlük yaşamlarında çevrede olup bitenlerle olumlu ya da olumsuz, bilinçli ya da bilinçsiz etkileşim içerisinde. Bu etkileşime kısaca iletişim diyebiliriz. Bir başka deyişle iletişim; **duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılmasıdır.**

≈ İletişime Verilebilecek Bazı Örnekler

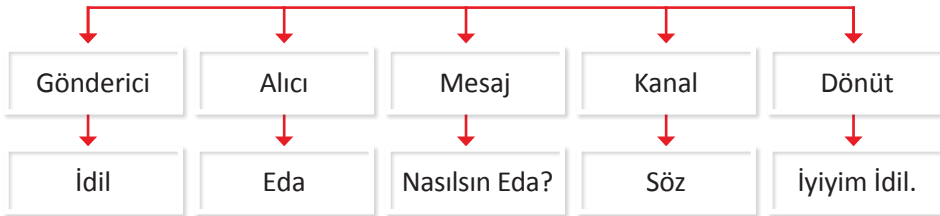
1 Sabah uyandığımızda ailemize “günaydın” demek

2 Sosyal medya uygulamasından arkadaşımıza mesaj göndermek

3 Okuldaki arkadaşlarımıza nasıl olduklarını sormak

4 Uzakta gördüğümüz bir arkadaşımıza el sallamak

İletişim Unsurları

Kullanılan yöntemler ne kadar farklı olursa olsun, tüm canlılar duygularını, düşüncelerini aktarmak için iletişimde bulunurlar.

İnsanlar arası iletişim diğer canlılara göre farklıdır. Çünkü insanlar arası iletişimde dinleme, anlama ve konuşma yetenekleri bir arada kullanılabilir.

Notlar ve Düşünceler

Bireylerin karşılıklı bilgi, duygu ve düşüncelerini çeşitli yollarla paylaşmasına **iletişim** denir.

İnsanların olduğu her yerde **iletişim vardır**. Çevremizde olup bitenleri anlamak ve kendimizi çevremizdekilere anlatabilmek için iletişim kurarız.

İletişimin olabilmesi için vazgeçilmez üç önemli kural vardır:

- En az iki kişi olmalıdır.
- Kişiler birbirini fark etmelidir.
- İletilecek bir mesaj olmalıdır.

Gönderici (kaynak): Bir duygu, düşünce veya bilgiyi aktaran kısaca mesajı gönderen kişidir.

Alıcı: Mesaj gönderilen kişidir.

Mesaj: Göndericinin alıcıya aktarmak istediği şeylerdir.

Kanal: Mesajın gönderim şeklidir.

Dönüt: Alıcının göndericiye verdiği cevaptır.

İletişime Başlıyorum

İletişim sözlü olabileceği gibi yazılı ve sözsüz de olabilmektedir. İletişim, insan ilişkilerinde önemli bir yer tutar. Bundan dolayı insanlarla ilişkilerimizin olumlu olması, etkili bir iletişime bağlıdır.

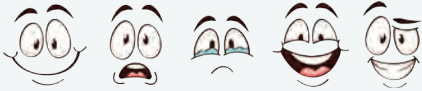
Jest Nedir?

Herhangi bir şeyi açıklamak için genellikle el, kol ve baş ile yapılan içgüdüsel veya iradeli hareketlere denir.

Mimik Nedir?

Bir duygu veya düşüncenin kaş, göz, ağız ve yüz hareketleriyle anlatılmasına denir.

Etkili iletişim, kişinin gelişimine katkı sağladığı gibi topluma uyumunu da etkiler. Bu yüzden konuşmacı veya dinleyici olduğumuz durumlarda, etkili iletişime engel olacak tutum ve davranışlardan kaçınmalıyız.

İletişim Çeşitleri

İLETİŞİM ÇEŞİTLERİ

Sözlü İletişim

- Konuşmak

- Şarkı söylemek

- Diyalog kurmak

Yazılı İletişim

- Mektup yazmak

- E-posta ile yazılı mesaj göndermek

- Cep telefonu ile kısa mesaj göndermek

Sözsüz İletişim

- Beden dili

- Jest

- Mimik

Etkili Bir İletişim İçin:

- ▶ Aktarılan mesaj kısa, net ve anlaşılır olmalıdır.
- ▶ İyi bir dinleyici olmak gerekir.
- ▶ İletişim esnasında karşı tarafla göz teması kurulmalıdır.
- ▶ Gülümseyen bir yüz ile mesaj verilmelidir.
- ▶ Beden dili, etkili bir şekilde kullanılmalıdır.
- ▶ İletişim hatalarından (olumsuz iletişim) kaçınılmalıdır.
- ▶ İletişimi engelleyecek uyarıcılar ve davranışlar ortadan kaldırılmalıdır.

Notlar ve Düşünceler

Çevremle İletişim Kurabiliyorum

■ Olumlu ve Olumsuz İletişim

İletişimde verilmek istenen mesaj, etkili bir dinleme ve iletişim süreci sayesinde karşı tarafa olumlu aktarılabilir. Bazen de iletişim esnasında kullanılan yöntemler veya mesajı iletme biçimi, iletişimde aksaklıklara neden olabilmektedir. Bu durumda oluşan iletişime olumsuz iletişim ya da iletişim hatası denir.

Olumlu İletişim

Empati kurmak

1

Ön yargılı davranmak

Türkçeyi doğru kullanmak

2

Argo sözcük kullanmak

Farklılıklara saygılı olmak

3

Karşı tarafı küçümsemek

Karşı tarafı etkili dinlemek

4

Sürekli nasihat ve emir vermek

Gülümsemek ve ben dili kullanmak

5

Sen dili kullanmak

Öz saygı geliştirici dil kullanmak

6

Tehdit etmek

Ön Yargı

Ön yargı, bir kimse veya bir şeyle ilgili olarak belirli şart, olay ve görüntülere dayanarak önceden edinilmiş olumlu veya olumsuz yargı olarak tanımlanabilir. İnsanlar arasında doğru bir iletişimin gerçekleşmesi için ön yargılı tutum ve davranışlar sergilenmemelidir.

Notlar ve Düşünceler

Olumlu iletişim ve olumsuz iletişim tutum ve unsurları sadece yanda verilen örneklerle sınırlı değildir.

Empati kurmak: Bir insanın kendisini karşı taraftaki kişinin yerine koyarak onun duygu ve düşüncelerini onun gözüyle anlayabilmesi veya hissedebilmesidir. Kısaca "duygudaşlık"tır.
Örnek: Sınavda düşük not alan bir kişiye "Düşük not almış olduğun için üzgün olduğun anlıyorum." demek empati kurulduğunun kanıtıdır.

Ben dili: Bireyin karşılaştığı davranış ve durum karşısında kendi tepkisini, duygu ve düşüncelerini açıklayan ifade şeklidir.
Örnek: Derslerine çalışmaman beni çok üzüyor.

Sen dili: Bireyin mesajını aktarırken karşı tarafı suçladığı ve sonucu karşı tarafa yüklemeye çalıştığı ifade biçimidir.
Örnek: Her zaman tembellik ediyorsun ve hiç ders çalışmıyorsun.

■ Etkin Dinleme

İletişim kurulan kişiyi yargılamadan, sözünü kesmeden, o kişiyle göz teması kurarak, anlatılmak isteneni tam ve doğru biçimde almaya **etkin dinleme** denir.

İletişimde en önemli unsurlardan biri etkili dinlemektir. Çoğu zaman sorunların büyük bir bölümü etkili dinlemekten kaynaklanır. Etkili dinlemenin olduğu durumlarda sorunlar büyük oranda ortadan kalkar. Etkili iletişim, hem doğru dinlemeye hem de doğru konuşmaya bağlıdır. Etkileyici konuşma ve etkin dinleme yapabilmek için kitap okuma alışkanlığı kazanmalıyız.

Çatışma Nedir?

İnsanların iletişimsizliklerinden kaynaklı olarak ortaya çıkan gerginlik hâlidir.

Çatışma, çoğunlukla insanların birbirlerini dinlememelerinden veya yanlış anlamalarından kaynaklanır. Çatışmanın önüne geçmenin en önemli çözüm yolu ise uzlaşmadır.

Uzlaşma Nedir?

İnsanlar arasında yaşanan çatışmaların sona ermesi ve sorunun çözülmesidir.

Etkin ve İyi Bir Dinleyicinin Özellikleri

- ▶ Dikkatli bir şekilde dinler ve konuşmacıyla göz teması kurar.
- ▶ Konuşmacıyı, sözünü kesmeden dinler.
- ▶ Önemli kısımları not olarak dinler.
- ▶ Son sözü söylemek için çaba sarf etmez.
- ▶ Dinlerken vereceği cevabı düşünmez.
- ▶ Konuşmacıyı yargılamadan ve suçlamadan dinler.
- ▶ Konuşmacıyı dinlerken başka işlerle uğraşmaz.
- ▶ Konuşmacıyı dinlediğini gösteren jest ve mimikler kullanır.

Notlar ve Düşünceler

Bireysel ve toplumsal ilişkilerde etkili dinlemeye, en az etkili konuşma kadar dikkat etmeliyiz. Karşımızdakini anlamak, onun vermek istediği mesajı doğru algılamak için çaba göstermeliyiz.

ŞİMDİ SIRA SENDE

Aşağıda verilen davranışların iletişimi olumlu yönde mi yoksa olumsuz yönde mi etkileyeceğini ilgili kutucuklara yazınız.

1

Türkçeyi doğru kullanmak

2

Sürekli nasihat ve emir vermek

3

Ön yargılı davranmak

4

Empati kurmak

5

Kırıcı sözler söylemek

6

Jest ve mimiklere dikkat etmek

7

Farklılıklara saygılı olmak

8

Argo sözcük kullanmak

9

Öz saygı geliştirici dil kullanmak

10

Sen dili kullanmak

OLUMLU ETKİLER

OLUSUZ ETKİLER

Notlar ve Düşünceler

Kişilerin birbirlerini küçük düşürecek, üzecek, sınırlendirecek cümleler kullanması iletişimi olumsuz yönde etkiler.

Doğru

Yanlış

1

Kaba ve sert konuşma şekli, dinleyenler üzerinde çoğunlukla olumlu bir etki bırakır.

Doğru

Yanlış

2

Karşımızda bulunan kişileri sürekli eleştirmek ve yargılamak, kişiler arasında iletişim kurulmasını kolaylaştırır.

Doğru

Yanlış

3

Bireyler iletişim kurarken jest ve mimiklerini aşırıya kaçmadan kullanmalıdır.

Doğru

Yanlış

4

Bir insanı dinlerken söylediklerine odaklanmak, başımızı onaylar şekilde sallamak ve göz teması kurmak iletişimin gücünü artırır.

Doğru

Yanlış

5

Hızlı İletişim Güçlü Toplum

Genel Ağ (İnternet)

Günümüzde iletişim aracı olarak kullanılan genel ağ;

- insanların düşüncelerini, kararlarını ve davranışlarını etkilemektedir.
- insanların habere ve bilgiye ulaşmasını kolaylaştırmaktadır.
- pek çok kaynaktan haberi ve bilgiyi edinme imkânı sunmaktadır.
- insanların alışveriş yapma alışkanlıklarını değiştirmektedir.
- devlet ile birey arasındaki ilişkileri kolaylaştırmaktadır.

Genel Ağ Kullanımının Olumsuz Etkileri

- ▶ Yüz yüze iletişim ve konuşmak giderek azalmaktadır.
- ▶ Arkadaşlık ilişkileri giderek sanal hâle dönüşmektedir.
- ▶ İnsanlar toplumdaki giderek uzaklaşıp yalnızlaşmaktadır.
- ▶ İnsanların birbirlerine olan güven duyguları azalmaktadır.
- ▶ Dilde yozlaşma ve bozulma meydana gelmektedir.
- ▶ Aile içi ilişkiler ve bağlılıklar azalmaktadır.

Sosyal medyanın gelişiminden önce dinî ve millî bayramlarda, doğum günlerinde ya da hastalık durumlarında insanlar birbirlerini arayıp hal hatır sorardı. Aile büyüklerine yapılan ziyaretlerde muhabbet edilir ve insanlar arasında samimi bir ortam oluşurdu. Artık özel günlerde insanlar birbirlerini arayıp hal hatır sormak ya da ziyaret etmek yerine sosyal medyadan birbirlerine ileti göndermektedirler.

Notlar ve Düşünceler

Sosyal medya bilinçli ellerle kontrollü olarak kullanıldığı zaman bireylerin amaçlarına ulaşmaları için mükemmel bir araç olabilmektedir.

Kitle iletişim araçları algı ve düşünce üzerinde etkili olarak insanların olaylara bakış açıları ve olayları ele alışları üzerinde yönlendirme yapabilmektedir. Toplumda özellikle çocuklar ve gençler kitle iletişim araçlarından daha kolay etkilenmektedir.

Hızla yaygınlaşan sosyal medya kullanımı yeni bir iletişim kültürünü (mesajlaşma sırasında kullanılan ifade, simge ve karakterler) ortaya çıkarmıştır. İnsanlar arasında bu iletişim kültürünün yaygınlaşması **dilde yozlaşma ve bozulmaya neden olmuştur.**

Kitle iletişim araçları sayesinde insanlar bilgiye kolayca ulaşmaktadır. Aynı zamanda kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması; denetimsiz bilginin, yalan ya da yanlış haberlerin ortaya çıkmasına ve bilgi kirliliğinin yaşanmasına neden olmaktadır. Bilgi kirliliğinden etkilenmemek için her bilgiye inanmamalıyız ve iyi bir **medya okuryazarı** olmalıyız.

Çocukların uzun süre genel ağ başında zaman geçirmesi, onların sosyalleşmelerine katkı sağlamaktadır.

Doğru Yanlış

1

Genel ağ ve sosyal medya uygulamalarının aşırı derecede kullanılması, bireylerin sosyalleşmesini olumsuz yönde etkiler.

Doğru Yanlış

2

Devletimiz kitle iletişim araçlarının özellikle çocuklarımıza olan etkisini sağlıklı hâle getirmek için bazı tedbirler almaktadır.

Doğru Yanlış

3

Medya araçlarının gelişimi insanlar arası ilişkileri etkilemiş ve toplumsal yaşamda değişime neden olmuştur.

Doğru Yanlış

4

İletişim araçlarına aşırı bağlanma, topluma uyumlu ve sosyal bireylerin yetişmesine ortam hazırlamaktadır.

Doğru Yanlış

5

ŞİMDİ SIRA SENDE

Aşağıdaki çocukların kitle iletişim araçlarının yararlı etkilerini mi yoksa zararlı etkilerini mi dile getirdiklerini altlarındaki boşluklara yazınız.

1 Üretilen bilgiler, dünyanın her yerine kolayca yayılmıştır.

1

2 Toplumdan kopuk bireylerin sayısında artış yaşanmıştır.

2

3 Uluslar, birbirlerini daha yakından tanıma imkânı bulmuştur.

3

4 Kuşaklar arası kültürel çatışma daha belirgin bir hâle gelmiştir.

4

5 Yeni buluşların veya bilgilerin kısa sürede yayılmasını sağlamıştır.

5

6 Dilde yozlaşma ve bozulmanın meydana gelmesine neden olmuştur.

6

7 Bireylerde bazı davranış bozuklukları ile kendini ifade edememe sorunu ortaya çıkarmıştır.

7

8 Eşya ve hizmetlerin satın alınmasını, insanların eğlenmesini ve eğitilmesini sağlamıştır.

8

Notlar ve Düşünceler

İletişim Özgürlüğü

Kitle iletişim araçları, günümüzde toplumda önemli bir rol oynamaktadır. Kamuoyunu bilgilendirmek, eğlendirmek ve yönlendirmek gibi birçok işlevi yerine getirirler. Bu önemli rolün yanında, kitle iletişim araçlarının bazı sorumlulukları da bulunmaktadır. En önemli sorumluluklarından biri, kamuoyunu tarafsız ve doğru bir şekilde bilgilendirmektir. Kitle iletişim araçları, toplumu tarafsız ve doğru bir şekilde bilgilendirme sorumluluğuna sahip olmalıdır. **Kitle iletişim özgürlüğümüz** ile birlikte **düşünceyi açıklama özgürlüğümüz** ve **doğru bilgi alma hakkımız** da bulunmaktadır.

Anayasamızdaki Bazı Kitle İletişim Hak ve Özgürlüklerimiz

Madde 22

Herkes haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.

Madde 25

Herkes düşünce ve kanaat özgürlüğüne sahiptir. İsteyen herkes düşüncesini serbestçe ifade edebilir.

Madde 26

Herkes düşüncesini söz, yazı, resim veya başka yollarla yayma hakkına sahiptir.

Madde 28

Basın hürdür, sansür edilemez. Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır.

Düşünce özgürlüğü ile basın ve yayın hürriyeti her ne kadar anayasa tarafından koruma altına alınmışsa da bu haklarımız sınırsız değildir. **Buna göre bu haklar;**

- Savaş, seferberlik, sıkıyönetim vb. olağanüstü durumların ortaya çıkması,
- Ülke menfaatlerinin korunması,
- Suç işlenmesinin önlenmesi,
- Genel ahlakın korunması,
- Kamu güvenliğinin ve sağlığının korunması gibi durumlarda kanunlar çerçevesinde kısıtlanabilir.

Notlar ve Düşünceler

Düşünce özgürlüğü, düşünceyi yayma özgürlüğü ve basın yayın hürriyeti hem ulusal hem de uluslararası belgelerle koruma altına alınmıştır.

Basının hür olması, her haberi yapabilmesi hakkını vermez. Hiç kimse sınırsız özgürlüğe sahip değildir. Basın özgürlüğü altında izinsiz olarak bireylerin “özel hayatın gizliliği hakkı” ve “konut dokunulmazlığı hakkı” elinden alınmaz. Bu haklar da anayasamız tarafından korunmaktadır.

1982 Anayasası Madde 20
 “Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.”
 Kişilerin özel telefon görüşmelerinin dinlenmesi, evinin kamera ile gizlice görüntülenmesi özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiğine örneklerdir.

Özel hayatın gizliliği hakkı beraberinde konut dokunulmazlığı hakkını da getirmiştir.
1982 Anayasası Madde 21: Kimsenin konutuna dokunulamaz.

İletişim Özgürlüğü

Medya yayınları çocukların gelişimine ve aile yaşamına zarar verecek türde olmamalıdır. Özellikle çocukların yaşına uygun bir dil kullanılmalıdır. Yayınlarda kullanılan müzik, öykü ve karakterler çocukların yaşına ve seviyesine uygun olmalıdır.

Basın ve yayın organlarında bazen yanlış veya eksik bilgiler verilebilir. Bu tür yanlışlıklar yapıldığında bireyler tarafından ya da kuruluşun kendisi tarafından bu yanlış bilgi fark edildiğinde yanlış düzeltmek için bir düzeltme yazısı hazırlanır. Bu düzeltme yazısına **tekzip** denir.

RTÜK, toplum menfaati ya da basın ahlak ilkeleri gereği basın kuruluşlarının yayınlarını kaldırma, kısıtlama ya da kontrol altına alma yetkisine sahiptir. RTÜK'ün yaptığı kısıtlama işine **sansür** denir.

Çocukların kitle iletişim özgürlüğünden doğan haklarını korumak amacıyla Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye de bazı maddeler konulmuştur.

Basın ve Yayın Kuruluşlarının Uyması Gereken Bazı Kurallar

1

Yayınlarda hiç kimse; ırkı, cinsiyeti, yaşı, sağlığı, bedensel özrü, sosyal düzeyi ve dinî inançları nedeniyle kınanamaz, aşağılanamaz.

2

Kişilerin özel yaşamı, kamu çıkarlarının gerektirdiği durumlar dışında yayın konusu olamaz.

3

Suçlu olduğu yargı kararıyla belirlenmedikçe hiç kimse "suçlu" ilan edilemez.

4

Şiddet ve zorbalığa özendirici, insani değerleri incitici yayın yapmaktan kaçınılır.

Tekzip (Düzeltilme Yazısı)

HABER

Basın ve yayın organları basın ahlak ilkeleri gereğince yanlış haber, resim ve bilgiler paylaşmamalıdır. Ancak bazen bu ilkeler bilerek ya da bilmeyerek göz ardı edilebilmektedir. Bu durumlarda basın ve yayın organları düzeltme yazısı (tekzip) yazmak zorundadır.

HABER

TEKZİP

Sansür

Basın ve yayın organları kanunlarda belirtilen kurallara uygun yayın yapmadığında vatandaşların ihbarı ya da RTÜK denetimleri sonucunda yayınları belli bir süre için durdurulabilir. RTÜK'ün bu yetkisine "sansür" denir.

Notlar ve Düşünceler

ŞİMDİ SIRA SENDE

Öğrencilerin bilgi verdikleri hak ve özgürlüklerimiz ile ihlal edildikleri durumları eşleştirip öğrencilerin isimlerini ihlal edilen durumun karşısına yazınız.

Özel hayatın gizliliği

Doğru bilgi alma hakkı

Düşünceyi açıklama özgürlüğü

Haber alma özgürlüğü

1

Günlük olayları yakından takip eden Murat Çokokuyan'ın mahalle bakkalından gazete almak istemesi üzerine bakkalın Murat Bey'e gazete satmaması

2

Tek Gerçek TV'de dün gece yayınlanan haberlerde ve olayların yorumunda gerçekleri saptırarak veya kısaltma yoluyla kasıtlı olarak yalan haber yapılması

3

Bir gazetecinin, futbolcu Can Şabanoviç ile ailesinin Bodrum'da tatil yaparken gizlice fotoğraflarını çekmesi ve çektiği fotoğrafları gazetesinde yayınlaması

4

Eleştirmen Ali Filmizler'in seyrettiği filmler hakkında kaleme aldığı yorumlarını Sinemanın Sesi gazetesindeki köşesinde yayınlamasına izin verilmemesi

Notlar ve Düşünceler

İletişim araçlarıyla düşüncelerimizi özgürce açıklarken başkalarının özel hayatına müdahale etmemelidir.

Doğru

Yanlış

1

Düşünceyi açıklama özgürlüğümüzü yalnızca sosyal medya aracılığıyla elde ederiz.

Doğru

Yanlış

2

Herkes özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.

Doğru

Yanlış

3

Suç işlenmesini önlemek amacıyla mahkeme kararı olmadan bir kişinin evi aranabilir.

Doğru

Yanlış

4

Haber kaynağı olan kitle iletişim araçları halkı tarafsız ve doğru haberlerle aydınlatmak zorunda değildir.

Doğru

Yanlış

5

1. ÜNİTE Kavramlar Sözlüğü

- ▶ **Ajans:** Haber toplama, yayma ve üyelerine dağıtma işiyle uğraşan kuruluş.
- ▶ **Akıllı işaretler:** İzleyicileri televizyon yayınlarının olumsuz etkilerinden korumak amacıyla Radyo Televizyon Üst Kurulu tarafından geliştirilen semboller.
- ▶ **Anayasa:** Bir devletin yönetim biçimini belirten, yasama, yürütme, yargılama güçlerinin nasıl kullanılacağını gösteren, yurttaşların kamu haklarını bildiren temel yasa.
- ▶ **Asparagas:** Yalan veya gerçek dışı yapılan haber.
- ▶ **Basın:** Gazete, dergi gibi belirli zamanlarda çıkan yazılı yayınların bütünü.
- ▶ **Beden dili:** Duygu ve düşüncelerin yüz ifadesi, beden duruşu vb. yollarla anlatıldığı iletişim biçimi, vücut dili.
- ▶ **Ben dili:** Bireyin karşılaştığı davranış ve durum karşısında kendi tepkisini, duygu ve düşüncelerini açıklayan ifade şekli.
- ▶ **Çatışma:** Bir ya da birden çok kişinin herhangi bir konu üzerinde anlaşamadığı durum.
- ▶ **Diyalog:** Karşılıklı konuşma.
- ▶ **Empati:** Kendini duygu ve düşünce olarak başka bir insanın yerine koyma.
- ▶ **Empati kurma:** Dış dünyayı karşımızdaki insanın penceresinden, yani onun duygu ve düşünceleriyle görmeye çalışma.
- ▶ **Etkileşim:** Birbirini karşılıklı olarak etkileme işi.
- ▶ **Etkili dinleme:** İletişimde bulunduğumuz kişiden mesajı tam ve doğru alma.
- ▶ **Etkili iletişim:** Vermek istenilen mesajı en kısa sürede ve en net şekilde karşı tarafa iletme.
- ▶ **Hoşgörü:** Her şeyi anlayışla karşılayarak olabildiği kadar hoş görme durumu, müsamaha, tolerans.
- ▶ **İletişim:** Kişilerin duygu, düşünce ya da fikirlerini çeşitli yollarla başkasına aktarması.
- ▶ **Jest:** Herhangi bir şeyi açıklamak için genellikle el, kol ve baş ile yapılan içgüdüsel veya iradeli hareket.
- ▶ **Kitle iletişim aracı:** Bir toplumda, kişilerin haber almasını sağlayan televizyon, radyo, gazete, dergi, genel ağ gibi araçlar bütünü.
- ▶ **Medya:** Yazılı ve görsel basın ve yayın organlarının genel adı.
- ▶ **Medya okuryazarlığı:** Çeşitli türden (görsel, işitsel, basılı, vb.) medya mesajlarına erişebilme, erişilen medyaları eleştirel bakış açısıyla çözümlenip değerlendirebilme ve kendi medya iletilerini üretebilme becerisi.
- ▶ **Mimik:** Duyguları, düşünceleri belirtecek biçimde yüzde beliren kıvrımlar, hareketler.
- ▶ **Muhabir:** Basın ve yayın organlarına haber toplayan, bildiren veya yazan kimse.
- ▶ **Olağanüstü hal:** Sıkıyönetimden önce, sonra veya bundan tamamen bağımsız olarak kanunla belirtilen olağanüstü yetkilerin sivil yönetime verilmesi ve kullanılması durumu.
- ▶ **Olumlu iletişim:** İnsanların iletişimde saygı, sevgi, hoşgörü içerisinde, kibar bir şekilde konuşup duygu ve düşüncelerini tam bir şekilde anlatması durumu.
- ▶ **Olumsuz iletişim:** Bir kişi ile konuşurken iletişimde zorluklar olması kişilerin birbirini anlayamaması.

1. ÜNİTE Kavramlar Sözlüğü

- ▶ **Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK):** Türkiye’de faaliyet gösteren tüm radyo, televizyon ve genel ağ yayınlarını denetleyen kamu kuruluşu.
- ▶ **Sansür:** Toplum menfaati ya da basın ahlak ilkeleri gereği, devlet tarafından yayınların kaldırılması, kısıtlanması ya da kontrol altına alınması işi.
- ▶ **Seferberlik:** Bir ülkenin silahlı kuvvetlerini savaşa hazır duruma getiren, ülkenin ekonomisini, yönetimini savaş gereklerine uyacak duruma sokan hazırlıkların ve önlemlerin tümü.
- ▶ **Sen dili:** Bireyin mesajını aktarırken karşı tarafı suçladığı ve sonucu karşı tarafa yüklemeye çalıştığı ifade biçimi.
- ▶ **Sıkıyönetim:** Olağanüstü zamanlarda ve durumlarda ülkede güvenliğin sağlanması için ordunun yardımıyla gerçekleştirilen yönetim.
- ▶ **Sosyal medya:** Kişilerin genel ağ üzerinde birbirleriyle diyalog kurmalarını ve paylaşım yapmalarını sağlayan medya sistemi.
- ▶ **Sözlü iletişim:** Konuşmaya dayalı iletişim.
- ▶ **Sözsüz iletişim:** Jest, mimik ve çeşitli hareketlerle konuşmadan kurulan iletişim.
- ▶ **Tekzip:** Asılsız veya yanlış yapılan bir haberin düzeltilmesi.
- ▶ **Telgraf:** İki merkez arasında, kararlaştırılmış işaretlerin yardımıyla yazılı haberlerin veya belgelerin iletimini sağlayan bir iletişim düzeni.
- ▶ **Uzlaşma:** Çatışma durumunun sona ermesi, anlaşma.
- ▶ **Yazılı iletişim:** Yazı yoluyla kurulan iletişim.

Notlarım...

Etkinlikler

A Eşleştirme

Aşağıda iletişim konusu ile ilgili bazı kavramlar ve kavramların açıklamaları verilmiştir. Kavram ve tanımları doğru bir şekilde eşleştiriniz.

Sansür 1	a Bir insanın kendisini karşı taraftaki kişinin yerine koyarak onun duygu ve düşüncelerini onun gözüyle anlayabilmesi veya hissedebilmesidir.
Empati 2	b Gazete, televizyon, genel ağ gibi kitle iletişim araçlarının tümünü kapsayan terimdir.
İletişim 3	c Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılmasıdır.
Medya 4	d Toplum menfaati ya da basın ahlak ilkeleri gereği devlet tarafından yayınların kaldırılması, kısıtlanması ya da kontrol altına alınması işidir.
Ben dili 5	e Bireyin karşılaştığı davranış ve durum karşısında kendi tepkisini, duygu ve düşüncelerini açıklayan ifade şeklidir.

1
2
3
4
5

B Ben Kimim? Ben Neyim?

1	Konusarak gerçekleştirilen iletişime verilen adım?
2	Basın kuruluşlarınca hata yapıldığında yayınlanan düzeltme yazısıym?
3	Basın ve yayın kuruluşlarını denetleyen kurulun adıym?
4	Bir düşünceyi anlatırken el, kol veya baş ile yapılan hareketlerin adıym?
5	Kişinin başkalarına zarar vermeden istediklerini yapabilmesine verilen adım?

C Doğru – Yanlış

1	Yüz ifadesi ve mimikler iletişimde olumlu ya da olumsuz rol oynar.
2	Radyo ve gazete günümüzde en çok kullanılan kitle iletişim araçlarıdır.
3	İyi bir dinleyici, karşısındaki kişi ile göz teması kurar.
4	Emir vermek ve sürekli nasihat etmek olumlu iletişim örnekleridir.
5	Basın kuruluşları şiddet ve zorbalığı özendiren yayın yapmamalıdır.

Bulmaca

Etkinliğe 1. sorudan başlayınız. Cevapladığınız sorunun doğru cevabının sağındaki rakamlar bir sonraki çözüme-
niz gereken soruyu belirtmektedir. Solundaki harfler ise en aşağıdaki şifre bölümündeki kutucuklara sırasıyla
yazacağınız harfleri göstermektedir. Unutmayın eğer soruyu cevapladığınızda 1. soruya geri dönerseniz ya şifre
bulunmuştur ya da hata yapılmıştır.

1

Ülkemizde radyo ve televizyon kuruluşlarını denetleyen kurulun adıdır.

E	RTÜK	4
N	TRT	5

2

Olumlu iletişimde kullanılması gereken dildir.

V	Sen dili	6
İ	Ben dili	7

3

İnsanların kendisini başkalarının yerine koyması durumudur.

S	Sempati	4
K	Empati	1

4

İyi bir dinleyicinin yapmaması gereken davranıştır.

M	Başka işle uğraşma	8
İ	Göz teması kurma	12

5

Hem görsel hem de işitsel kitle iletişim araçlarındandır.

A	Gazete	3
T	Televizyon	2

6

Jest ve mimik kullanımının örnek olduğu iletişim türüdür.

E	Yazılı iletişim	11
R	Sözsüz iletişim	10

7

Olumlu iletişim kurulmasında etkili olan unsurlardandır.

K	Farklılıklara saygı	9
A	Ön yargılı tutum	10

8

Duygu ve düşünceleri aktarırken konuşmayı destekleyen yüz ifadeleridir.

P	Mimik	12
M	Jest	9

9

İletişimsizlikten kaynaklanan, kişiler arası anlaşmazlıkların sona ermesi durumudur.

U	Uzlaşma	6
E	Çatışma	1

10

Yazı kullanarak gerçekleştirdiğimiz iletişimdir.

T	Sözsüz iletişim	2
M	Yazılı iletişim	11

11

Dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan gelişmeleri kısa sürede insanlara bildiren araçların genel adıdır.

A	Medya	3
R	Kamuoyu	8

12

“Geç kaldın, senin yüzünden çok iyi bir fırsatı kaçırdım.” sözünün örnek olduğu iletişim dilidir.

H	Ben dili	7
A	Sen dili	5

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1.

Bu sözleri söyleyen anne ile ilgili,

- I. Sen dilini kullanmıştır.
- II. Kızıyla empati kurmuştur.
- III. Öz saygı geliştirici dil kullanmıştır.
- IV. Suçlayıcı ve küçümseyicidir.

çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) III ve IV

2.

Yan yana dükkânları olan iki komşu esnaf varmış. Biri turşu, diğeri bal satarmış. Turşucunun işi çok iyiymiş, müşterisi çokmuş. Hatta bazen kuyruk bile olurmuş dükkânın önünde. Bal satan adam bu duruma hayret edermiş. Çünkü o, çoğu zaman sinek avlarmış. Ve kendi kendine homurdanmış: "Şu insanların işlerine akıl ermez. Biz burada çeşit çeşit bal satıyoruz. Kimse gelmiyor. Acı turşu satan adam ise müşteriye yetişemiyor." Bal satan, bir gün derdini bilge adama açmış. Bilge şöyle demiş: "Evladım, sen bal satıyorsun ama suratın sirke satıyor! Komşun turşu satıyor ama yüzü bal satıyor." Turşucunun güler yüzü acının, ekşinin müşterisini artırıyor. Balcının asık suratı ise insanları nefis tat-tan uzaklaştırıyor.

Turşucunun çok ürün satmasında,

- I. Güler yüzlü olması
- II. Jest ve mimiklerini etkili kullanması
- III. Beden dilini etkili bir şekilde kullanması

durumlarından hangileri etkili olmuş olabilir?

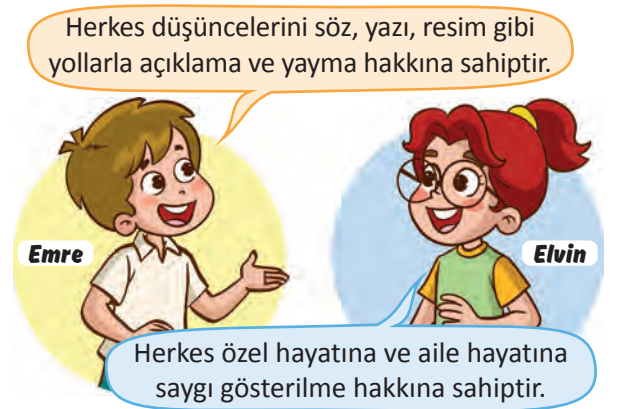
- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

3.

Kişiler arasında duygu, düşünce, bilgi ve haberlerin akla gelebilecek her türlü biçim ve yolla kişiden kişiye karşılıklı olarak aktarılmasına iletişim denir. **Bu tanıma göre aşağıdakilerden hangisi iletişime örnek olarak gösterilemez?**

- A) Eve gelen misafirle sohbet edilmesi
- B) Öğretmenin sınav kâğıtlarını okuması
- C) Öğrencinin derste öğretmenini dinlemesi
- D) Bir futbolcunun arkadaşından pas istemesi

4.

Bu öğrenciler, aşağıdaki hak ve özgürlüklerimizden hangileri ile ilgili bilgi vermektedirler?

Emre	Elvin
A) Din ve vicdan	Yerleşme ve seyahat
B) Sağlık	Düşünce ve ifade
C) Düşünce ve ifade	Özel hayatın gizliliği
D) Yaşama	Kişi dokunulmazlığı

5.

Bir insanın kendisini karşısındakinin yerine koyarak onun duygu ve düşüncelerini anlama çabasıdır. Dış dünyayı karşımızdaki insanın penceresinden görmeye çalışmak demektir. Bir başka deyişle kendimizi onun yerine koymak demektir.

Bu paragrafta iletişimde dikkat edilmesi gereken hususlardan hangisi üzerinde durulmuştur?

- A) Empati kurmak
- B) Etkili dinlemek
- C) Ön yargılı davranmak
- D) Beden dilini kullanmak

6. İlk izlenim çok önemlidir. Karşınızdaki kişiye ilk izlenimi görüntünüz ile verirsiniz. Görüntünüz insanların %80'i için inandırıcılığınızı artıran bir durumdur. Bir kuruma takım elbise ile giden birisine, tişört ve kot pantolonla giden birinden daha fazla önem verildiğini görmüşsünüzdür. Düzenli ve temiz giyinen bir kişinin sözleri diğer kişilere göre daha çok dikkate alınır.

Buna göre insanlar iletişimde hangi hatayı yapmaktadır?

- A) Ön yargılı davranmaktadır.
B) Sen dilini kullanmaktadır.
C) Beden dilini kullanmaktadır.
D) Empati kurmaktadır.
7. Kitle iletişim araçları; bireylerin toplum ile bütünleşmelerinde, toplumun bir parçası olmalarında, toplumun kültürel değerlerini ileriki nesillere aktarmalarında ve topluma yeni değerler eklemelerinde, inanç, tutum ve davranışlarındaki değişimlerde rol oynamaktadır.

Buna göre kitle iletişim araçlarının etkileri ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Kültürel değişime neden olur.
B) Kültürün gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlar.
C) Toplumsal etkileşime ortam hazırlar.
D) Kültürel yozlaşmaya neden olur.
8. Mete Bey, televizyonda belediye başkan adayı olarak yapacağı hizmetleri ve görüşlerini seçmenlere duyurmak istedi. Kitle iletişim araçlarının birinden gelen teklifle konuşmasını hazırladı. Ancak konuşmasının bazı bölümleri yayınlanmadı ve kendisine ayrılan sürenin tamamını kullanamadı. Bu nedenle düşüncelerini seçmenlerine tam olarak ifade edemedi.

Bu durumda halkın aşağıdaki haklarından hangisinin ihlal edildiği söylenebilir?

- A) Tekzip
B) Doğru bilgi alma
C) Kişi dokunulmazlığı
D) Din ve vicdan özgürlüğü

9.

Ünlü bir futbolcu, Bodrum'da eşiyile birlikte tatil yaparken gizlice fotoğraflarını çekip bunu haber yapan gazeteciye dava açtı. Ünlü futbolcu hangi hakkının ihlal edildiği gerekçesiyle dava açmıştır?

Sosyal bilgiler öğretmenin sorduğu soruya hangi öğrencinin doğru cevap verdiği söylenebilir?

- A) Azra
B) Ali
C) Can
D) Ece

10.

Madde 25

Herkes düşünce, vicdan ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce, vicdan ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz.

Anayasamızın bu maddesine göre,

- I. Düşüncelerimizden dolayı suçlanmamalıyız.
II. Düşüncelerimizden dolayı dışlanmamalıyız.
III. Düşünce özgürlüğü herkes için geçerlidir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

1. İletişim ne demektir? Tanımlayınız.

.....

.....

2. Aşağıda verilen tanımların hangi iletişim türüne ait olduğunu kutucuklara yazınız.

Tanım
Duygu ve düşüncelerin sesli olarak ifade edilmesidir.
▼
Hangi iletişim çeşididir?

Tanım
Duygu ve düşüncelerimizi yazı kullanılarak aktardığımız iletişimdir.
▼
Hangi iletişim çeşididir?

Tanım
Beden hareketleri ve yüz ifadeleri ile yapılan iletişimdir.
▼
Hangi iletişim çeşididir?

3. Çevremizde bulunan insanlarla etkili ve doğru iletişim kurmak için dikkat etmemiz gereken bazı unsurlar vardır. **Bu unsurlardan üç tanesini yazınız.**

.....

.....

.....

4. Kitle iletişim araçlarından beş tanesinin adını yazınız.

.....

.....

5. Kitle iletişim araçlarının toplumsal hayata olumlu etkilerinden üç tanesini yazınız.

.....

.....

.....

6. Aşağıdaki cümlelerin sen dili veya ben dili sınıflandırmasından hangisiyle ilgili olduğunu karşılarına yazınız.

Hep mızıkçılık yaptığın için seninle oyun oynamaz.
Arkadaşına yardım ettiğin için seninle gurur duyuyorum.
Hayvanlara gösterdiğin şefkat nedeniyle beni çok duygulandırdın.
Söylediklerim bir kulağından girip diğer kulağından çıkıyor. Hiç şaşırtmıyorsun beni.
Sosyal bilgiler yazılısından istediğin puanı alacağına yürekten inanıyorum.

7. İletişim kurduğumuz kişinin kabul edilmeyen davranışları karşısında yaşadığımız duyguları dile getiren, suçlayıcı ve değerlendirmeyen mesajlar içeren iletişim diline ne ad verilmektedir? Yazınız.

.....

8. Melek, o gün okula geldiğinde bahçede gördüğü öğretmenlerine el sallayarak binaya girdi. Sınıfa girdiğinde arkadaşlarına "Günaydın." dedi ve yerine oturdu. Arkadaşlarının hatırlatması üzerine öğretmenin verdiği ödevi, masanın üstüne çıkartarak öğretmenini beklemeye başladı.

Bu metinde Melek'in hangi iletişim yöntemlerini kullandığına değinilmiştir? Yazınız.

.....

9. İnsanın kendisini karşısındakinin yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamaya çalışmasına empati denir.

Verilen tanımdan hareketle kişiler arası ilişkilerde empati kurulduğunu içeren bir tane örnek cümle yazınız.

.....

10. Televizyon programlarının içeriği hakkında önceden uyarı veren "akıllı işaretler" hangi kurum tarafından hazırlanmaktadır? Yazınız.

.....

11. Aşağıdaki cümlelerin sözlü iletişim, sözsüz iletişim veya yazılı iletişim sınıflandırmasından hangisiyle ilgili olduğunu karşlarına yazınız.

Çok istediği oyuncuğun doğum gününde kendisine alındığını öğrenen Azra'nın gülümsemesi
Park yasağına uymayan sürücüyü yakındaki polisin anonsla uyarması
Mehmet'in, Van'da yaşayan halasının bayramını kutlamak için halasına mesaj atması

12. Etkin ve iyi bir dinleyicinin özelliklerinden üç tanesini yazınız.

.....

.....

.....

13. I. Ön yargısız yaklaşmak
II. Sürekli nasihat vermek
III. Argo sözcük kullanmak
IV. Göz teması kurmak

Verilen tutum ve davranışların olumlu iletişime mi yoksa olumsuz iletişime mi ortam hazırlayacağını aşağıdaki boşluklara yazınız.

- I. cümle:
- II. cümle:
- III. cümle:
- IV. cümle:

14. Erol Bey, eşi ve iki çocuğu ile birlikte akşam televizyon izlemektedir. Erol Bey, ailecek izledikleri televizyon programındaki bazı sahnelerin çocuklarının psikolojilerini olumsuz etkileyeceğinden endişelenmiştir.

Bu konudaki rahatsızlığını ve şikâyetini Erol Bey hangi kuruma iletmelidir? Yazınız.

.....

15. Tatilini geçirmek üzere Antalya'ya gelen Meral Hanım, bir gazete haberinde Ankara'da yaşayan bir yakınının trafik kazası geçirdiğini okumuş ve vakit kaybetmeden ailesini aramıştır. Ailesi ile yaptığı görüşmede gazetede çıkan haberin gerçek olmadığını öğrenmiştir.

Buna göre Meral Hanım'ın hangi hakkının ihlal edildiği söylenebilir? Yazınız.

.....

16.

Mehmet, günlüğünü okula getirmiş ve sıranın üzerinde unutmuş. Kimse görmeden Mehmet'in günlüğünü açıp okudum.

Mehmet'in günlüğünü izinsiz alarak okuyan Hasan, Mehmet'in hangi hakkını ihlal etmiştir? Yazınız.

.....

17. Elif, arkadaşları ile okul bahçesinde ip atlarken hep ilk sırada olmak istemiştir. Fatma ile Ayşe'ye "İpi hep siz çevireceksiniz, biz de sürekli atlayacağız." demiştir. Oyunda yenilince de Fatma ve Ayşe'yi suçlamıştır. Elif'in bu şekilde davranması oyundaki herkesin üzülmesine neden olmuştur.

Elif'in oyun sırasında hangi davranışları sergilemesi olumsuz iletişime neden olmuştur? Yazınız.

.....

18. Kitle iletişim araçlarından yararlanırken yerine getirilmesi gereken sorumluluktan üç tanesini yazınız.

.....

.....

.....

19. Basın ve yayın organları basın ahlak ilkeleri gereğince yanlış haber, resim ve bilgiler paylaşmamalıdır. Ancak bazen bu ilkeler bilerek ya da bilmeyerek göz ardı edilebilmektedir. Bu durumlarda basın ve yayın organları düzeltme yazısı yazmak zorundadır.

Basın ve yayın organlarının yazdığı bu düzeltme yazısına ne ad verilmektedir? Yazınız.

.....

20. Aşağıda verilen akıllı işaretlerin anlamlarını altlarına yazınız.

